

TĚHOTENSTVÍ, DĚTI 01. 04. 2014

Proč je důležité dětem číst?

V dětech můžete jejich náklonnost ke knihám budovat již od útlého dětství. První knížka by se dítěti neměla dostat do rukou až ve chvíli, kdy se samo...

Čtení je totiž velice důležitým činitelem ve vývoji dítěte. Poslech příběhů a pohádek rozvíjí dětské vnímání, fantazii a empatii dítěte. Díky těmto činnostem se obohacuje slovní zásoba, fantazie a sociální dovednosti dítěte. Nasloucháním mluvnímu vzoru se budují základy pro vlastní výslovnost, slovní zásobu i artikulaci.

Budujte ve svých dětech lásku ke knihám

V dětech můžete jejich náklonnost ke knihám budovat již od útlého dětství. První knížka by se dítěti neměla dostat do rukou až ve chvíli, kdy se samo stane čtenářem, ale již mnohem dříve. S předčítáním můžete začít již od prvních dní Vašeho miminka. Samozřejmě ze začátku nebude mít malý potomek ještě představu, o čem samotný příběh pojednává, ale dítě bude poslouchat melodii Vašeho hlasu a tím vnímat i naladění pohádky. Jak dítě poroste, může si prohlížet knihy a obrázky v nich s Vámi, postupně bude docházet k uvědomování si slov, vět a časem i obsahu. Naslouchání artikulaci je pro správné vyslovování dítěte a **rozvoj jeho verbálních schopností** rovněž důležité.

Společné čtení krom jiných pozitivních přínosů podporuje a prohlubuje vzájemný vztah rodiče a dítěte, je i příjemným domácím uspávacím rituálem. Je prokázáno, že děti, kterým se již od miminka čte, mívají lepší výsledky ve škole, rychleji se učí a snadněji chápou souvislosti. Někteří odborníci dokonce zastávají názor, že je vhodné děťátku číst již ve třetím trimestru těhotenství. Batole a předškolák už bez obtíží udrží pozornost, vnímá mluvu rodiče i čtený text. U většiny dětí se touto

činností také podporuje schopnost naslouchat a zůstat v klidu, což je velmi důležité při jejich pozdějším nástupu školní docházky.

Čtení pohádek nepodceňujte, rozvíjí totiž mnoho schopností a dokážou i dítě přirozenou cestou zklidnit. Školáci, kteří se se čtením seznámili už v předškolním věku, nemají z knih a čtení samotného takový strach a podávají i mnohem lepší výsledky ve škole – rychleji se učí číst a čtení samotné je baví.

V čem čtení dětem pomáhá

- Posiluje vzájemné pouto mezi dítětem a rodičem, ideální je aby se zapojili oba rodiče.
- V batolecím věku je to i skvělý zdroj zábavy, hry, ale i zklidnění.
- Pro předškolní děti je společné čtení velmi důležité, dosahují pak lepších výsledků při čtení ve škole.
- Čtením knih se rozvíjí abstraktní myšlení, logika, rozeznává se příčina důsledek, vysuzuje se pokračování příběhu, jeho závěr apod.
- Dítě se učí spisovnému jazyku, správné výslovnosti i artikulaci.
- Dítě se učí rozlišovat mezi hláskami, slovy a větami, obohacuje si svoji slovní zásobu.
- Dítě zjišťuje, že kniha se dělí na stránky, texty, odstavce, slova, slabiky a písmena.
- Čtení podporuje zvědavost a přemýšlivost dětí, ty se pak méně ve škole bojí čtení i ostatního učení.
- Čtení pomáhá rozvíjet komunikační schopnosti a dovednosti dítěte, koncentraci, disciplínu a děti uklidňuje.
- Je příjemným uspávacím rituálem.
- Bez nadsázky lze říci, že nikdy není dost brzy na to, začít dětem číst.

Hlas maminky

V nejranějším věku chce dítě slyšet maminčin hlas. Snažte se, aby intonace Vašeho hlasu a jeho barva vyzařovala teplo, klid, radost a navozovala příjemné pocity. Pokuste se při aktivitě zapojit veškeré smysly Vašeho miminka. Ukazujte na obrázky v knize, pojmenovávejte je, a když už dítě začíná s mluvením, prohlížejte si a pojmenovávejte obrázky společnými silami. Takovéto obrázky a jejich pojmenovávání napomáhá rozšiřovat slovní zásobu dítěte, jeho fantazii, kreativitu a učí ho chápat symbolická znázornění předmětů. Můžete společně i zkoušet domýšlet příběh na obrázku znázorněný a podobně.

Děti každého věku mívají v oblibě podomácku vyrobené knížky a příběhy jimi samotnými vymyšlené, ať už o fantazijních postavičkách nebo příběhy „na míru“ o nich samotných, rodičích, prarodičích, domácích mazlíčcích a tak podobně. Příběh musí být jednoduchý a reálný, aby si ho dítě dokázalo představit. Zkuste si s dítětem vytvořit takovouto „osobní knížečku“.

Jakou knihu vybrat?

Menší děti se nezdá, kdy upnou na svoji oblíbenou pohádku a touží ji poslouchat pořád a pořád dokola až do omrzení. Děti mají rády stereotyp, nemusí v ranějším věku usilovat o pochopení děje, ale jde jim především o hlas, jeho barvu a melodiku, rytmus mluveného slova. Důležitější zpočátku než obsah samotný, je **subjektivní pocit dítěte**. Pokud se sejde zájem, vyladění, psychická připravenost dítěte, pak je volba takového titulu většinou účinná.

Knihy **formují myšlení** a otevírají dítěti **svět fantazie**. Začínáme s leporely, říkankami, pořekadly a obrázkovými knížkami. Čteme krátké povídky a pohádky, vyprávíme vymyšlené příběhy „na míru“. Pro ty nejmenší děti volíme knížky z odolných materiálů nebo později i interaktivní knížky, které mají různá vyjímatelná puzzle, rozkládací obrázky a podobně. Nechejte svoje děti, ať si sami listují knihou, obracejí stránky, ale vedte je zároveň k účtě ke knihám a šetrnému zacházení s nimi. Učte je, že do knih není možné čmárat nebo jim překládat a vytrhávat listy.

Předškoláci ocení klasické pohádky, pro ty starší předškoláky už můžeme volit **čtené příběhy na pokračování**. Při dalším čtení si zrekapitulujeme děj, aby se dítě zorientovalo. Pohádky a příběhy vybíráme podle zájmu dítěte.

Kouzlo pohádek - čtená versus televizní zábava?

Čtené pohádky jsou zábava, ale na druhou stranu dnešní děti mají spoustu jiných možností. Filmy a pohádkové příběhy v televizi, na DVD, počítačové hry, 3D kina, interaktivní hračky,... Ale znamená to pro ně skutečně výhodu? Při bližším pohledu zjistíme, že tomu tak není. Většina takovéto zábavy je totiž pasivní – dítě jen pasivně přijímá informace a **nemusí je nadále zpracovávat**.

Ve čtené a poslouchané pohádce je důležité zejména to, že různé jevy, a to třeba i ty negativnějšího rázu – objevující se zlo a násilí, které jsou ve své otevřené podobě děsivé, jsou zakryty symboly. Děti vědí, že ve skutečnosti pohádkové bytosti neexistují a neobrazová forma jim dává možnost představit si tyto postavy ve své vlastní fantazii v takové podobě, která je pro ně zvládnutelná a není natolik strašidelná a zúzkostňující, jako tomu může být v případě zfilmovaného nebo hraného příběhu.

Přítomnost dospělého u čtení navíc vyvolává v dítěti jistotu, že se mu nic zlého nemůže stát, cítí se tedy bezpečně. Společné strávené chvíle při vyprávění nebo čtení poskytují možnost mluvit s dětmi o čteném ději. Dostáváme prostor bavit se o jejich strachu nebo i o tom co je těší, co se jim líbí. O lidech a situacích, kteří jim mohou připomínat reálné postavy a místa v příběhu se objevující, a tak podobně.

Zfilmovaná nebo hraná pohádka takovéto možnosti však nedává. Symbolická rovina příběhu se přesunuje více do reality a pohádka tak ztrácí svůj ochranný plášť symbolů, a tím do jisté míry i své kouzlo. Dítě, samotné posazené před televizní obrazovkou, není schopné se bránit a být například proti zlu a násilí v příběhu se objevujícím odolné. Prvním následkem tohoto se pak stává, že nastupuje **lhostejnost vůči zlu** (organismus se proti dávce zla a násilí, které není schopno zvládnout, takto staví), druhým následkem může být ztráta schopnosti bojovat proti křivdě a **nadměrná ustrašenost dítěte**.

Děti, které jsou ochuzeny o **čtení pohádek**, přicházejí i o jiné důležité přínosy. Děti potřebují rozvíjet svou obrazotvornost. Zjednodušeně můžeme říct, že fantazie funguje jako sval. Když nebude dostatečně a pravidelně trénovaná, tak postupem času zakrní. A může se stát, že z takovýchto dětí, pak vyrostou dospělí bez nebo jen s malou mírou kreativity a fantazie – a kreativita znamená **rozvoj, inovaci, poznání a pokrok**.

Poslech pohádek podporuje schopnost naslouchat a soustředit se. Slovní výklad, užívaný ve školách, pak děti natrénované poslechem pohádek zvládají mnohem lépe a přirozeněji. Lidská komunikace je založena na tom, že druhého vnímáme, rozumíme mu a umíme se vcítit do jeho prožívání. Čtení tvoří základ pozdější **čtenářské gramotnosti**.

Jak správně předčítat

Několik dobrých rad pro dospělé, jak správně předčítat dětem:

- Začněte předčítat od co nejranějšího věku dítěte.
- Užívejte básniček, říkadel, pořekadel k stimulaci řeči a jazyka dítěte.
- I naslouchání je třeba se naučit, nenastane okamžitě a „přes noc“.
- Dobrým začátkem společného čtení rodiče a dítěte jsou obrázkové knihy s několika málo větami na stránce. Postupně přecházejte ke knihám s více textem.
- Než začnete knihu číst, společně s dítětem si ji prohlédněte a zkuste podebatovat třeba i o úvodní ilustraci ke knize.
- V průběhu čtení udržujte zájem poslouchajících (nebo malého čtenáře) průběžnými otázkami.
- Ve čtení vytrvejte.
- Ponechávejte prostor k přemýšlení a nebojte se i textů, které Vám připadají „nad“ aktuální intelektuální úroveň dítěte.
- Nechejte posluchače „naladit se“ na příběh. I nálada může být důležitým faktorem.
- Pokud čtete z obrázkové knihy, nechejte děti nahlížet, ujistěte se, že na obrázky dobře vidí.
- I čtení nahlas je třeba procvičovat.
- Nejčastějším a běžným omylem je příliš rychlé čtení dětem.
- Využívejte a měňte tón svého hlasu.
- Aktivnější děti nebo méně ochotné čtenáře zaměstnejte papírem a tužkami nebo pastelkami.
- Buďte svým dětem příkladem. Pokud Vás samotné uvidí číst, pochopí, že čtení může přinášet potěšení, pak i sami budou přirozeněji nadšenými čtenáři.

Jaké knihy lákají dnešního školáka?

Zatímco v předškolním věku jednoznačně vedou různé pohádky, ve věku školním jsou to pak především všelijaké dobrodružné příběhy a příběhy s detektivní zápletkou. Dále jsou to pak fantasy příběhy a sci-fi story. U dívek se v průběhu školních let objevuje také preference k dívčím románům.

Zážitkové workshopy

A jak jste na tom Vy? Čtete dětem? Pokud chcete mít šťastné a spokojené děti, které se vyvíjí tím nejlepším možným způsobem, určitě uvítáte techniky a informace, které Vám s výchovou ratolestí pomůžou. Pomocí [workshopů](#) nabydete jak teoretické, tak praktické znalosti, které při práci s Vašimi dětmi rozhodně využijete!